

Dilluns a 25 de dezembre, dia de la Nativitat del Senyor. Comenssa lo any 1624 segons la Constitució del present principat de Catalunya.

Dijous a 28 de dezembre 1623. Glassa de tal manera que lo flum de la Muga se veu tot glaçat essent riu caudalós y ninguns traginers ni carraters lo gosaren passar y alguns qui primers volgueren aygua per provisió de llurs casas lo hagueren de trencar ab maças y destrals. Cosa no vista per los nats. Dolent temps per los mal arropats, perquè los vents de tramontana may cessan.

Dissapte a 30. Arriba nova de la mort de la princessa de Espanya que a 25 de novembre avia parit la senyora reyna.

Dilluns, primer dia de janer 1624. A la cavalcada anà ab los consellers lo bisbe de Helna.

Lo virey se passejà ab la guarda.

Morí dit dia lo inquisidor [...] Monyós, home de més de sexanta anys.

Dimarts a 2. Passà per Figueres correu de França anant la volta de Barcelona y Madrid, aportant nova que lo rey de França, no obstant sia cunyat del nostre rey, vol fer guerra a Espanya per cobrar los comtats de Rosselló y Serdanya, prenent li tocan a ell.

Dimecres a 3. Passan per Figueras algunas càrregas de moneda. Van a Perpinyà per pagar los soldats de las fronteras.

Item los cònsols de Figueras reben carta del senyor virey avisant-los tenia carta del rey nostre senyor tota

de sa mà de que lo rey de França, son cunyat, li volia donar assalt o combat a alguna fortalesa de las millors de Espanya, y que segons grans conjecturas perillava no fos Perpinyà. Per ço fessen mostra de armas y allistassen la gent y posassen a punt per si menester fos acudir a Perpinyà y guardar aquella fortalesa fins sa magestat hi hagués enviadas las companyias que espera de Castella per venir en Serdanya. Fins a Puig Valador per la part de França han fet carretera los francesos.

Lo comte de Perelada té consemblant carta.

Està tant prostrada vuy la milícia ab los mals pagaments, que los ministres del rey fan que en tots los tres regnes de la corona no se ha pogut juntar cent hòmens per als dos galeons nous que estan al moll de Barcelona a punt de navegar.

C. 193 Dijous a 24 de janer 1624. Lo capità de Rosas don Pedro de Tapia y Ulloa me avisa vénen algunas companyias de Castella per las fortalezas de Catalunya y Roselló.

Diumenje a 7. No obstant que Nicolau Bofill, lo tinent del castell de la Trinitat del port de Rosas, ha més de un mes que per orde del virey tallava llenyas per fer posar a punt la artilleria de las fortalezas de Rosas, arriba T. de Montagut, cavaller tallador de las fustas del rey per a las dreçanas, y ab tota pressa fa tallar y carretejar a Rosas per refer los rastrillos de las portas de mar y terra y encavalcar de nou totas las artilleries. Diu-me que lo senyor virey ma avia nomenat a mi per pagador de la mestrança dels talladors y carreters y après, perquè jo no estich a Rosas y la pobre gent no hagués de venir a Castelló per lo diner, nomenaren a Pere Domenchs de Rosas. Jo los agreeesch que me ayan llevat de tal treball.

C. 193v Diumenje a 7 de janer 1624. Dia ya atràs senyalat, arriba a Figueres la muller del duch de Terranova. Ve de Sicília. Passa a la cort de Espanya ab tota pressa perquè té lo marit pres allí per una bofetada diuen donà a altre senyor principal en lo palàcio del general. Lo ha fet pendrer lo general de la mar, lo príncep Philiberto.

Item dit dia y de més espay arribà en dita vila la muller de don Diego Pimentel. Va a Madrid. Y lo capità de la guarda del virey, Diego de Vilanova, trobant-se en Vilabertran és exit a acompanyar per orde del virey a la duquessa de Terranova.

Estas dos senyoras venian ab dos galeras de Gènova que han dexadas a Marcella no podent passar per lo yvern.

La duquessa de Terranova no entrà en Barcelona. Anà a posar en Sant Cugat de Vallès y allí la anà a visitar lo virey y molta gent principal. Escriuen m'o de Barcelona a 13.

C. 194v Dissapte a 13 de janer 1624. Nova de la provisió de micer Miquel Rollan qui era jutge de cort. Entra en lo lloch del civil vacant per mort de micer Baltazar Morell.

Dilluns a 15. A las vuyt de matinada entran al port de Rosas dos galeras genovesas, ahont per lo temps estan fins a 17 a las vuyt de matinada que las ne viu anar. Han provehit a molta gent de arcabussos y escopetadas que a la fama de la guerra la gent se proveex. Diuen vénen estas galeras per siscentas mil lliures ha de donar lo rey a genovesos, mas no se la n'aportaran, perquè lo rey la ha embargada per la nova de guerra, que la haurà menester.

C. 195v Dissapte a 20 de janer 1624. Girà la luna y se posan grandíssims vents de tramontana. Duran tota la quarta, rèsios y molt poderosos.

Diumenje a 21, dia de santa Agnès. Se funda en Roma la religió militar de la Immaculada Concepció de Nostra Senyora intitulada *militia Christiana Immaculate Conceptionis Sanctissime Virginis Marie* essent primer mestre general [?] duch de Nevers. És fundada per a contra infels. Lo origen de ella y santa institució y cerimònies van més llargament en la estampilla assí cusida corresponent a aquest ✠ senyal.²¹

Dilluns a 22. 140 pobles se negan per aygua del cel y crexent del mar de Irlanda y Olanda.

21. Vegeu annex 78.

C. 196 Dissapte a 27 fa quart crexent la luna, ab dias pardos, ab un gebrar que cremava la terra. Dura fins a dijous, que neva.

Nova de Madrid provehint lo bisbat de Solsona en favor del inquisidor Santus y la sua despulla en favor de un nebot seu, qui fou secretari del sant Offici en Barcelona.

En aquest mes lo rey intenta demanar bovatge, coronatge y tapinatge. La Ciutat de Barcelona se és oposada per la venda del bovatge, y en lo demás no vol pagar que lo rey no vinga a jurar, que puix no és jurat no se li deu donar lo coronatge. La matex impugnán los diputats. Veja's a 13 de febrer.

C. 197

FEBRER 1624

Dijous, primer dia de febrer 1624. Ans de dia comença a navar incessantment fins a las dos horas passat mig dia. És universsal y molt gran, tant que se ha trobat molta gent en diverssas parts morta enredrada de fret. En Barcelona se patí falta de totas provisions per no obrir-se los camins en molts dias, y a dinadetas se venia la lenya, y a qui ne avia hagut un diner no li'n volian vendre dos.

Divendres a 2, dia de Nostra Senyora. Tota la matina parda, ab gran tremontana y tota la terra neu. Durà la tremontana tot lo endemà. És estat un temps horrendo y molt danyós als mal arropats. Han-se despertats molts mals de costat.

En las Carmelitas descalças de Barcelona pren lo àbit donya [...] de Boxadós, filla de don Juan, segon comte de Savallà.

Dissapte a 3. Ab la estafeta de Madrid ve nova que lo rey molt de pressa y a la ligera partirà de Madrid per a Sivilla. Diu-se que allí ha repululat la secta de los *Alumbrados de Caçalla*, y que són més de catorze mil los contaminats. Apropòsit de aquestos, apar lo de sant

Agustí. Tractat 45. *In Joan. a la fi allí: Innumerabiles enim sunt qui se vedentes non solum jactant sed a Christo illuminatos videri volunt. Sunt autem heretici. Dicipet Dominus consilia malignancium.* Diuen se descobrí ja entre dos Pasquas de 1623 y per la multitud tingueren a bé fer un perdó general als que dintre quoranta dias vindrian a demanar penitència. En lloch de remediarse han pijorat. Y trobant los Inquisidors que y ha multitud de gent de estat y del bo de las personas ecclesiàsticas, no sentint-se poderosos han cridat al rey. Partí a 15. Aquesta cara tingué a primer encontre la anada del rey a Sevilla; per lo effecte mostra que la principal intentió era diferent, com aparrà a 13 de abril següent.

Diumenje a 4. En la vila de Castelló y demés del Empurdà se publica per las dos semmanas següents la Indulgència plenària per los qui pregaran a Déu per la vida y bona administració de nostre sant pare Papa Urbà 8 y per la extirpació de las heretgias, etcètera, dat en Roma a 22 de octubre 1623.

C. 197v Dijous a 8. Arriba a Madrid don Phelip de Erill, germà de don Alonço, comte-baró de Erill. Va a demanar mercè a sa magestat per la bona sort ha tingut de la empresa féu en lo port de Biserta a dos de octubre 1623.

C. 198v Dimarts a 13 de febrer 1624. Los diputats de Catalunya escriuen a tots los diputats locals donen requestes als officials reals qui per lurs collectas exigexen lo coronatge, no degut per no haver jurat lo senyor virey.²²

Dijous a 15. Lo rey nostre senyor diuen partex de Madrid a la ligera per Sivilla per lo de la heretgia. Però jo entenç ne era fora ja als 9, perquè axi m'o escriu dit dia lo senyor comte de Erill.

C. 199 En aquesta semmana acontengué estar en la plaja de Arenys una barca catalana, e los de Arenys vent venir de alt del golp un vexel rodó ab lo venir engalgada y marinatges conegueren era de moros. Determinaren posar-se sota cuberta fent nostra de poca gent y alçada la barca

22. Vegeu annex 82.

catalana com si fes viatge en descobrir la dels moros li donà cassa. La catalana féu com que fugia y a sa ocasió maynant velas o altrament féu senyal de rendir-se. Abordat que hagué lo vexell dels moros ab ella hisqueren los que estavan encubertats en la catalana y saltant a la dels moros pelearen ab ells valerosament. De quoranta moros que hi havia ne mataren vuyt y prengueren los trenta y dos catius, entre los quals hi foren trobats dos moros que eran estats catius de las galeras de Catalunya. Dels christians de Arenys n'i hagué tres morts y alguns nafrats. *Anime fidelium defunctorum requiescant in pace* y sian donades gràcias al Senyor de tals victòrias.

Diumenje a 18. Al tart, a posta de sol, neu menuda gebrada com una dragea.

C. 199v Dimarts a 20. Al mig dia neva bon rato y gebre juntament.

Dijous 22. Per estos dias los consellers de Barcelona reben lletra del rey estigan apercebts de municions y artilleria, que si's falten los avisen que'ls ne farà provehir. Senyal que dura lo recel de les cosas de França.

C. 200 Dissapte 24. La estafeta porta de nou que lo rey ab la pressa del camí de Sevilla ha rebentat sis mulas. Que per lo camí lo comte de Olivares, son privat íntim, tingué paraulas ab lo almirant de Castella, lo qual fou tant pesat que obligà al almirant a tirar de la daga per apunyalat al comte, però la promptitut de la gent qui's posà per mig estorbà lo efecte.

En Barcelona a tota pressa aparellan la real y esperan las esquadras de Itàlia per anar a Sivilla.

Consell de Cent se té en dita ciutat perquè los sombrarers han recorregut a ella que no volen pagar dret de galeras als diputats, puix la Constitució diu cessen los drets no havent-hi galeras.

Diumenje 25. Mor en Barcelona micer Hierònym Oller, qui era estat embaxador a Madrid a cuya causa fou jurat lo virey. Fou sa desgràcia morir (com era gras) súbitament. Digueren-se sobre sa mort estranyas cosas per lo

vulgo. Déu per sa misericòrdia lo aya trobat en estat de Gràcia y nos guarde de mort subitànea.

- C. 200v A la fi de aquest mes o principis del següent per orde del gran mestre de Malta, lleven les creus a don Francisco Sabater y Francesch Miquel, capitans que eran de las dos galeras de Catalunya que desepararen en juliol passat. Y encontinent los ministres del rey los posaren ab cadena al coll a la Torreta, y alguns dias après los posaren las cadenas als peus, dobladas las guardas, y don Luís Faxardo, tinent de general qui passava a Perpinyà, los notificà enviassen a cort a fer-se les defenssas y a'ls doblat las guardas.

C. 201

MARTS 1624

Divendres, primer dia de marts 1624. Entrà la magestat del senyor rey don Phelip 4 en Castella y tercer en Aragó en la sua ciutat de Sivilla ab la pompa y magestat, va escrita ab la estampilla assí cusida ab senyal de .²³

- C. 202 Dilluns a 11: Morí en Barcelona la comtessa de Osona, muller de don Francisco de Montcada y nora del marquès de Aytona don Gastó. Diu-se és morta de passió de ànimo perquè lo comte se ha jugat dotze mil escuts que lo rey li avia donats per ajuda de costa dels gastos avia fets en la embaxada de Alemanyà. Fou aportada a Pedralbas a enterrar ab una caxa de alba forrada de setí vermell, cuberta de vellut negre. És lo últim hereu de la casa de Cervelló que los fills ya vindran per dona.

- C. 203v Divendres a 22. En los galeons, en la entena, penjaren al port de Barcelona un home soldat que lo primer del corrent en lo claustro de la Mercè avia tirat ab pistola y no tocat a un altre. Diu-se que lo penjat era hu dels qui en la matexa isglésia lo dia de Tots Sants passat avia mogut lo avalot dit dia, escrit atràs.

Dissapte a 23. Per la estafeta virey, consellers y dipu-

23. Vegeu annex 86.

tats reben cartas del rey dient-los penssava venir a Catalunya, que los successos de Sivilla lo han detingut y procurarà venir prest.

A la galera real treballan dias y festas a tota pressa y acabada o no acabada, la llançaran en mar per la Pascua.

Diumenje a 24. En Casa la Ciutat de Barcelona se té Consell de Cent perquè lo balle general ha presos uns sachs de farina de la Ciutat que molian al molí de Sant Pere. Aquest molí sol estar senyalat per *sacotells* de pobres. La Ciutat quant la fleca té necessitat de farina se vol emprar de tot.

C. 204 Dimarts a 26. En lo carrer Ample y casas que antigament deyan de lo infant don Henrich y vuy del duc de Cardona, acudí molta gent a veurer la casa parada per la vinguda del duc y duquessa, que se esperan de día en dia. Gran ostentació.

Dimecres a 27. Ab sinc galeras arribà al port de Rosas lo duc de Alburquerque tornant de la embaxada de Roma. Partí de Rosas a prima nit. Va també ab ell lo Núnsio nou, que ve a Espanya. Arribats a Barcelona posan a casa del bisbe virey. Y menyant tots a una taula, lo duc tracta al Núncio de senyoria illustríssima y al bisbe y virey sols de senyoria.

Ab estas galeras tornà de Roma, però desembarcà a Marcella, lo cardenal Spínola, bisbe de Tortosa, qui a la posta en lo estiu passat era anat per la electió de Pontífice. Y ya fou elet Urbà ans que ell hi arribàs. Posà també en Barcelona en casa del bisbe.

C. 204v Diumenje a 31. Vents calents que aparexian exir de la boca de un forn.

C. 205

ABRIL 1624

Dilluns, primer dia de abril 1624. Gran temporal en la mar, y a la Escala donà al través una barca de càrrech que era de Juan de Caramany, de Sant Pere Pescador.

Dimarts a 2, dia de sant Francisco de Paula. A la ma-

tinada neva fins a las faldas de las montanyas com si fóssem en mig del ivern, y en la terra baxa cau calabruixó y fa vents molt frets.

Passa per Figueras lo cardenal Espínola, bisbe de Tortosa, qui avia desembarcat a Marcella.

Dimecres a 3. La luna fa ple a les tres passat mig dia, y ay eclipsi de ella del tot. Commensà's a amostrar en nostre emispheri envers les set ores, que estava tota cuberta, sinó per un poch com quant sol ésser de dos o tres dies nova. Aprés, a les nou de la nit, fou ya tota clara.

Dit dia passen del ponent al llevant dos galeras devant Rosas.

C. 205v Dijous Sant a 4. En la vila de Banyolas succehí un gran escàndol a ocasió de fra don Francesch Senjust, bisbe de Gerona, qui essent monyo Benet y estat abat de Arlas, aportà diverssos plets ab los abats de sa religió, a saber, de Sant Salvador de Abrera, de Santa Maria de Amer, de Banyoles, de Sant Pere de Galligans, de sant Esteve de Banyolas y de Sant Pere de Rodas, per rahó de diverses isglésies que los abats pretenen ser exemptes *a lege diocesanea*. Y los ab qui més fort ha pres assò és estat contra lo doctor fra Pere Juan Güell, abat de Sant Pere de Rodas, per ocasió de las isglésias de la Vall y de Santa Creu de la montanya de Rodas, sobre las quals lo bisbe volgué citar al dit abat y ell li capturà lo núncio y lo y detingué alguna nit y lo soltà, y per so lo bisbe excomunicà al dit abat y ell appellà a Roma y, per altra part, publicà per excomunicat al bisbe com a usurpador de la jurisdicció del romano Pontífice, a qui abat y convent de Rodas estan immediatament subjectes. Lo altre valerós competidor és estat fra [...] Mantilla, abat de Banyolas per la yglésia de Santa Maria de la matexa vila, prenent lo abat que sos predecessors per quietut del convent fundaren dita yglésia y passaren ella tota la cara excepto que la administració de sacraments en las fetas anyals y tots los officis se fessen en la ysglésia del monastir. Tant, que los dias solemnes se tanquen las portas de Santa Maria. Succehí que en aquest sant dia lo abat envià un

donat a tancar las portas com solia, y a la que volgué tancar hisqueren de dita yglésia un capellà dels beneficiats en ella y un clergue nomenat Francesch Martí, natural de la vila de Castelló de Empúries, en nom de fisch o nuncio del bisbe y un notari nomenat Juan Vezi, natural de Torroella de Montgrí (hòmens prou fogosos, jóvens y de no molt exemplar), los quals se hagafaren ab lo monjo y li llevaren les claus y se volgueren alçar ab la ysglésia en nom del bisbe. Des que lo abat ho sabé, en bons dias bonas obras, acompanyat de sos monjos y de alguns vassalls anà a la ysglésia de Santa Maria, ahont carregaren de bastonadas als servents del bisbe donant-los-ne més que no'n volian. Basta [dir] que al pobre Vezi lo tingueren prop de una hora sens sentits. Y perquè lo trobaren ab dos pistolas, li posaren guardes en la yglésia deu hòmens contínuos mudant de quant en quant y fen-hi baxar los vassalls dels altres llochs, esperant molts dias consulta del virey si'l traurian de la yglésia. Lo Marí anà a Girona a aportar las novas al bisbe.

- C. 206v Dilluns a 8 de abril 1624. Entraren en Barcelona lo duch don Henrich, duch de Cardona, y dona Catherina, muller sua, venint de Arbeca, baxant emperò de Nostra Senyora de Montserrat ahont avian estat la semmana santa. Era's tractat en lo Consell de Cent de dita ciutat si se li exiria a donar-li la benvinguda com se acostuma la primera vegada que duch de Cardona entra en dita ciutat. Y aparia que no, perquè ya altra vegada hi era estat. Emperò perquè ell llavons com a minyó no asaboria las cosas y havent-li dit avia de esperar lo recebiment, no'l volgué esperar y axí may se li era fet o perquè solen exir a rebre a descendents de rey y lo rey nostre senyor lo declarà descendent de rey quant manà lo tractassen en la canselleria ab títol de ilustríssim com tinch scrit [?] en effecte se conclogué fer-li recebiment y entrada solemne. Y per so sobre mig dia lo anaren a visitar al Espitalet lo Nuncio de Espanya, lo duch de Alburquerque y lo virey, bisbe que és de Barcelona. Al tart entrà en Barcelona havent-lo exit a rebre tota la cavalleria ben abillada, los

diputats y los consellers per son orde, y en fi ab tant aplauso y serimònia com si fos persona real, que fora de tàlem no li falta altra cosa, y com may se ha fet tant per ningun senyor grande dels que són vinguts a Barcelona ni a son pare (perquè no's veu duch sinó comte de Pradas) ni a sos avis. Ha aparegut una gran novetat. Diuen és estada indústria de Joseph de Bellafilla (del qual y de mossèn Francesch Cornet, cavaller, y de mossèn [...] Romeu, ciutadà, solia dir don Jayme Mijavila que en Casa de la Ciutat: «Eran los tres fanals de la galera real del gran Turch»). Altres molts han murmurat per ser de contrari parer, etcètera.

C. 207 Dimarts a 9 de abril 1624. Per totes las montanyas del Gironès fins a Montseny cau tanta neu com si fóssem en mig yvern.

Item dit dia en la ciutat de Barcelona succehí un gran avalot de poble contra genovesos. Lo cas tingué principi de entre genovesos y mallorquins. Ya en altre lloch tinch dit com en Catalunya, València y Aragó apenas trobavan soldats per armar los galeons sa magestat ha fet obrar en la costa de Cathalunya. Per ço avian vingut algunas companyias de mallorquins. Y com la fàbrica de aquestos galeons estava en molta part a càrrech dels germans Nicolàs y Sebastian Judices, genovesos, thesorers de la Cruzada, fills del quondam Agustin Judice, y per ço alguns genovesos se fossen mesclats ab los mallorquins, tantost entrà la discòrdia entre uns y altres, y sovint mallorquins y genovesos tenian bregas. Cobrant los genovesos bríos ab la ocasió de las tres galeras que de genovesos (ab las dos de Sicília) estavan al moll ab què era vingut lo duch de Alburquerque, succehí que lo dia abans havent-se recullit alguns mallorquins en la capella de Nostra Senyora de Montserrat vingueren alguns genovesos y allí ab pistoles curtes los tiraren y foren servits Déu y Maria sanctíssima que no feriren a ningú. Reculliren-se prest los genovesos a la mar. Passà's axí lo fet sens alteratió del poble. Però lo virey tement lo que podia succehir donà orde a Diego de Vilanova (quí era estat capità de la sua guarda), veguer

de Barcelona, que tingués compte a la marina de pendrer si podia los delinqüents del dia passat, senyaladament un cap de esquadra de las galeras de Gènova, y guardàs nos seguís nou cas, perquè tenia entès corrian alguns desafius. Succelí lo cas que lo veguer volgué pendrer al dit cap de esquadra de las galeras genoveses, posà's en resistència y no sols tingué valedors, però encara se atreviren a tirar dos tirs de pistolas o pedrenyals tots plegats contra lo veguer y fou sort que no'l tocaren. Posant-se lo dit veguer a cridar: «No mourer al rey», «Viafós» y «Resistència», los boigs de genovesos se posaren a cridar «Visca Gènova»; la gent de terra «Visca Ribera» (com solen los de marina) y «Visca la terra», y aquí pedras, armas y tota tesa. Al crit de visca y muyra o que los de terra des del moll apadregassen las galeras o que los de galera tirassen als de terra, la cosa se ensengué de tal manera que algun centenar de arcabucers saltaren de galera en terra y se atrinxeraren y tiraren diversos tirs contra la gent del rey y de la terra, y diu-se que las galeras tiraren un tir de artilleria. Al temps passava aquest avalot, anavan passejant per lo moll dins un cotxo tres dels consellers de Barcelona, so és, micer Miquel Magarola 2, Francesch Nebot 4, y [...] Tió, quint, y vist que de las galeras tiravan tot arreu y las pedradas de la gent de Ribera, clogueren las cortinas del cotxo y feren picar lo cotxero fugint de la fúria, però no pogueren escapar de las esquadras, que pensant la gent eran genovesos que fugian, arremeteren al cotxo ab tal fúria de pedradas que de una feriren al Francesch Nebot, conseller quart, en lo front que resta ab gran perill de la vida. De aquí anaren al carrer de Montcada y posaren foch a casa dels Júdictes, genovesos ya dalt dits, y cremaren y robaren quant pogueren y mataren un cavall. Fou lo acte de cruel inhumanitat y barbàrie. Fou Déu servit no arribàs lo foch a la estància de la bodega ahont hi avia doscents quintars de pólvora per los galeons, que arribant-hi se n'haguera bolat mig Born y Santa Maria de la Mar. Usaren grans crueltats en esta crema perquè a més de robar cada qual lo que podia, prenian matalaços

C. 207v

y roba y ho llensavan al foch. Cremaren-se totas las velas dels galeons, los llibres y papers del rey y los de la Cruzada. Las senyoras mara y muller de Júdice hagueren de fugir per las tauladas, y sabent lo populacho que ellas eran al costat en casa de Pau Cànoves, volgueren posar foch en dita casa, sinó que se assentaren allí alguns cavallers ab lo comte de Savallà y don Luíz de Montsuar, balle general de Catalunya. Y si no que fou sort se trobave un frare caputxí, qui avia predicat la Quaresma en Santa María, en casa de Juan Batista de Negro, genovès, y hisqué ab un crucifici en la mà y ayonolat en terra los pregava per aquell Senyor cuya figura tenia en mans cessassen de fer tal dany, tot se fora abrusat. Volgueren los capellans de Santa Maria de la Mar traurer lo preciós Cors de Jhesu Crist, y fóra més sa consell no fer-ho que posar-se en perill de un desacato, qual succehí dos vegadas perquè no cessant los tumultuats per la presència de tant alt sacrament de saquejar, trobant-se allí alguns zelosos del honor del sacrament y real presència de la divina Magestat, tiraren de las espasas cridant: «Visca lo sanctíssim sacrament del altar» y los amotinats cridant: «Visca la terra». Una tropa de poble entrà al baluart de Migdia y tiraren alguns tirs de artilleria a las galeras que tingueren per bé alçar-se dextant son general en terra. Y qui pagà las travesses fou una pobre nau francesa que li llevaren gran part de la popa. Arribà la nova de tant alboroto al virrey a temps que era ab ell la duch de Cardona, que li tornava la visita. Alboroçà's y no sabent què fer, avisà al duch de Alburquerque y al Núncio qui posavan en son palau y diguéls que ell determinava exir-hi. Aprovà son parer lo de Alburquerque, però lo de Cardona lo y desconsellà dient-li se recordàs que era entrat en lo càrrech no a molt gust de tothom y que en dia de avalot no era bé posar-se en contingència de despertar cosas vellas y axí no hisqué. Juntà las tres Salas del real Consell y despediren officials y los jutges de cort que anassen per ciutat ahont més convindria per capturar los amotinats. Aportant micer Miquel Carreras jutge de cort alguns alabarders sa-

C. 208 bent que se eran retirats alguns amutinats a la Dreçana, volgué y entrar. Posaren-se-li los soldats a la porta en forma de resistència. Pensà y haver aquí altre nou avalot, sinó que lo dit micer Carreras tingué per bé en bonas anar-se acostant a fer senyal a qui lo entengué y donaren-li les portas per los ulls y ell aleshores sen tornà. Era tanta la confusió y avalot de poble que no hi avia forester segur si tenia tal de home genovès. A un desdichat francès enclogueren a una clavaguera de mar devés la Mercè. Tant lo punxaren que lo pobre hisqué y mig desesperat se llançà de la muralla a la mar y nadant procurava acostar-se al moll de hont fou vist y socorregut ab una barca. Fou tanta la multitud de la gent aquella tarda en casa del virey, qui dels duchs, Núncio y cardenal, qui dels que acompanyavan als doctors del real Consell y tots los cavallers que acudian a palàcio a guardar la persona del virey, y qui dels que acudian a saber o a portar noves, que ab las grans apreturas offegaren a un patget del duch de Cardona, qui assentat darrera la popa, caygué entre las rodas embolicat entre la capa. En effecte, aquella vesprada y molts dias següents, passada la fúria del poble, ya que la torrentera se anà aminuant, foren preses diverses persones. Senyaladament los principals movedors del incendi de casa Juidice foren un forner o flaquer anomenat Antoni Botari y una dona pescadora nomenada la Comara Marina, la qual aportà la sua falda plena de estopa y comprà nou diners de garbons. Que sempre tals desastres comenssan per tal gent. Tenen-los en cadenas y cada dia descobren y prenen gent.

Los consellers tingueren Consell de Cent y fou resolt que la Ciutat fes instàntia contra los del motí.

Aquella nit los Casanovas y Bruns y altres despediren correus a Gènova per avisar a sos factors.

Las galeras de Gènova aquella nit se n'anaren a la volta de Castelldefels y lo endemà doblaren a la volta de llevant per a portar-se a Palamós, y al passar devant de Mataró los tiraren dos tirs de artilleria ab pillotas.

Tem-se que de aquest mal orde no resulte algun rigurós

orde a més del càstich exemplar que merexen per la offensa feta al tribunal de la santa Cruzada de qui Júdice és thesorier, a sa magestat y a sa real Azienda y a son real estandart, contra del qual tiraren, y contra los consellers apedregats y nafrats lo hu de ells ab perill de la vida.

Culpan molts al senyor virey que si hagués ben castigats los soldats mallorquins del dia de Tots Sants no haguera vingut aquest altre escàndol.

- C. 209 Dijous a onze de abril lo general de las galeras de Gènova donà una escriptura ab cua de requesta al virey, contenint en effecte que ell era vingut per effecte de varar la galera real y la gent de la terra lo y impedian, y per ço protestava no estar per ell si no se varava. Y per lo virey li fou respost vinguessen las galeras y varàs molt en bona hora y la n'aportàs quant volgués. Y perquè no se li fes agravi la Ciutat offerí donar al senyor virey y bisbe set companyies de guarda perquè ningú los anujàs ni agraviàs. Tenint esta resposta fou enviada una faluga a Palamós, perquè las galeras tornassen a Barcelona.

Esta matinada neva per tot Empurdà com si fos en lo ivern.

- C. 209v Disapte a 13. Ab la estafeta ve nova que lo rey nostre senyor se'n torna molt mal content, dels andaluzos de Sivilla. Ab tot que lo regne li donà tres milions per los resagos. De assí avian dit molts que lo rey avia composats y remesos los heretges de Sivilla per aquestos tres milions. Lo cert és que són de lo que pechan los andaluzos *por el sustento de la gente de guerra* ab què se eran alçats, que no volian pagar, puix lo rey no cumplia ab las armadas per què pagavan.

Diu la matexa estafeta arribarà sa magestat per a 20 de aquest al Aranjuez *juxta styllum*.

- C. 210 Dimarts a 16. Se avia de varar la real de Espanya en Barcelona y per lo vent fort de llaletx no fou possible.

- C. 210v Dissapte a 20. En Barcelona condemnats a penjar, foren torturats *in caput sociorum* Antoni Botari, flaquer, de edat de vint y un any, y Juan Ramis, de edat de vint

anys, per lo insendi de la casa dels Júdices genovesos. Han-se de sententiar dilluns a 22.

Dilluns a 22 penjan los dos turturats a 20.

Correu de Madrid per al virey ab carta del secretari del rey avisant per part de la real magestat que stiga ben apersebit en las fronteras, que lo rey de França diuen per a 15 del maig vol ser dins Perpinyà ab son camp.

C. 211

Dimarts a 23 de abril 1624. Avaran las sinch galeras de Gènova a la capitana o patrona real que lo rey avia fet fer en Barcelona pensant venir ab ella segons se deya a Catalunya. És galera molt daurada y obrada, y a la popa molta tèrcia y chaperia de plata que tot lo de Espanya se'n va ab ostentació y guisojo.

Dimecres a 24. Passà per Figueres correu qui dexà plech del virey als cònsols, y ab acta los encomanà un plech per a don Francesch Jofre de Rocabertí, comte de Perelada.

Dijous als 25. Arriban cartas de don Henrich Ramon Folch, duch de Cardona, comte de Empúrias, per a sos oficials de Castelló ab avís de que lo exèrcit del rey de França ha de venir sobre Perpinyà al més llarch per als quinze de maig, y que stigan alerta y si's mou cosa alguna, lo avisen encontinent que ell en persona acudirà.

Diu-se, y ne té avís del virey lo capità de Rosas don Pedro de Tapia y Ulloa, que van per lo mar setanta y sinch vaxells de alto bordo del conde Mauricio, holandès, y dotze galeras de moros de Túnez, Biserta y Alger confederats tots contra Espanya. Déu sia servit destruir-los.

C. 211v

Diumenje a 28. Lo capità de Rosas don Pedro de Tapia ve a Castelló a demanar gent per la fortalesa, y se acontenta que si no volen entrar dins per no estar subjectes baix de bandera, almenys se aposenten a las casas y botigas baix del port per fer sentinellas de nit, tenint compte si entraran vexells. La vila ab consentiment del governador del comtat, li offerí tretze hòmens, dotze y lo cabo, per dos dias, y après cada lloch del comtat altre tal per torn.

Lo diputat local de Castelló de Empúrias ab sos ministres pujà en aquest dia al castell de Cadaqués per fer pagar

y exigir de alguns lo dret de galeras. Lo poble se avalotà, y per tres vegadas los apedregaren, que tingueren per bé tornar-se'n sens cobrar dit dret. No'l volen pagar puix no hi ha galeras, que lo capítol de cort diu cesse lo dret en cessar lo sustento de galeras.

- C. 212 Dilluns a 29 de abril 1624. Arriba a Castelló un marcellès qui essent vingut de Marcella ab un bergantí català que aportava alguns mariners per los galeons que són a Barcelona y era restat a Coplliure, malalt, y dix *me presente* que a Marcella eran arribats uns hòmens marcellesos qui sobre Sardenya eran estats presos de moros y après los avian llançats en la islla de Sant Pere sobre Marcella y que las ditas galeras eran nou de Biserta, Túniz y Alger y aportavan mil y noucents geníçaros, y directament venian a cremar algun casal de Catalunya. Y que al port de Alger se eran perduts per mal temps vint y sinc vexells. Lo dit marcellès anava tirant a Barcelona y tant de pas que en lo matex punt li viu pendrer lo camí. Tingués a burla per ser home incògnit, però ab tot se envià a fer guarda a la plaja dels Graells.

C. 212v

MAIG 1624

En estos primers dias de maig lo canonje Montserrat Paradedà, doctor en sacra theologia, volent reparar la sua capella de *Pascione imaginis* y del Sant Sepulcre en la Seu de Barcelona, llevant la columna que sostenia la ara del altar, trobà en ella un acte de com sant Olaguer la avia consegurada, y en una capseta dins de ella avia posat del *lignum crucis* y uns grans dels ensens que los Reys Magos offeriren a Nostre Senyor Jhesu Christ. Abaxà la figura del crucifici que solia estar alta y posà-la ab més descència. En esta capella hi ha benefici de *Spinea Domini*, del qual és patró lo rey.

Divendres a 3. Se juntaren en Barcelona tres Capítols provincials dels cavallers de Sant Juan, dels Benets en

Sant Pau y dels Trinitaris. Déu sia servit ayan ben delli-
berat. Era bellesa veurer tants religiosos de diferents ordes.

Item dit dia arriban novas de Perpinyà avisant de la
preparació hi ha en Marcella de vaxells y gent y gran tropa
de infanteria a una jornada de la frontera, que's provee-
xen de moltes balas de artilleria fetas en algunas fargas de
França en nostra frontera.

Dissapte a 4. De matí Rafael Xammar y don Francisco
Sagarriga, cavaller del hàbit de Sant Jaume, ab més de 30
cavallers comunicant-li las cartas de Perpinyà, y lo virey
sen rigué y los digué que molt diferents novas tenia ell de
allí que per encara no's podia mourer res. Anaren-sen
moïnos y acudiren al duch de Cardona ab la mateixa em-
baxada.

C. 213v Dissapte a onze. Don Francesch de Montcada, comte
de Osona, qui la nit abans era arribat a Peralada a visitar
los comtes, partí de dita vila anant a Alemanyà ab emba-
xada del rey nostre senyor per al emperador. Passà per la
França. Senyal que no hi ha suspita de guerra o, de pas,
pendrà intelligèncias. Altres diuen que passa ab passaport.

Dimarts a 15. Estos dias pansà succehir en Barcelona
altro escàndol contra genovesos semblant al de 9 de abril.
Perquè havent al moll volgut arborar lo arbre mayor de
un galeó, com se fos trabocat y per alçar-lo haguessen ser-
cats molts remeys, allí hi hagué un grech gran nadador
qui solia estar un quart sota aygua. Aquest faxà ab gu-
menas lo galeó y ... Júdice genovès (a comte de qui van
los galeons) no li hagués donat de paga sinó deu ardits,
petant la una gumena y tornant a trabocar-se lo galeó que
ya feya aygua, lo Judice volgué que lo grech tornàs a
entrar al mar, y perquè digué no y volia entrar per negres
sinch ardits, allí lo Júdice lo apunyà y matà. Sufre lo
virey, calla lo poble y desvergonyexen-se los genovesos tant
com assò. Castigue u Déu, puix no u fan los hòmens.

C. 215 Dimecres 22. Juan de Malgar, governador del comtat
de Empúries, vingué de Barcelona ab orde del senyor duch
de Cardona, comte de Empúries, de anarse'n a residir dins
la fortalesa de Rosas ab tota sa família, y fer acudir allí

gent dels llochs del comtat per tandas a fer guardas. Com en efecte dins pochs dias y anà ab altre orde per lo dit senyor enviat per home propri.

C. 216v

JUNY DE 1624

- C. 217 Dijous, Sant dia de Corpus a 6 de juny, arribà nova a Castelló de que avia passat correu ab avis de que en França estava cridada la guerra contra Espanya. *Expugnet Deus impugnantes nos.*
- C. 218 Mijant aquest mes vénen noves que la guerra de França ab Espanya que's temia, tot ha parat en fum, perquè lo marquès Espínola, qui per lo rey nostre senyor està en Flandes ab la senyora infanta dona Isabel, filla de Phelip lo Prudent, a títol de àvia, sabut que lo de França avia demanat socorros de alguns luterans al comte Palatino contra del emperador, és baxat en la Picardia contra lo francès y per acudir allí se dexà la empresa de Perpinyà.
- C. 220 Divendres a 28 de juny 1624. A Porto Farino fou la presa del gran cossari Samsó, francès renegat, al qual han encativat las galeras de Sicília y Malta, com més llargament apar ab la relació que assí va cusida sots aquest ✠ senyal.²⁴

C. 220v

JULIOL 1624

- C. 221 Dissapte a 6. Per la estafeta ve nova de Madrid que lo rey ha despedit al regent micer Miquel Salbà per inútil; que se n'anà a descansar en sa casa. Altres diuen que ell ho ha demanat al rey perquè no provava. En fi ell s'és vist regent de cort un trienni. Però havent-se sotmès ab humilitat a sa magestat, fou alçada la suspensió.
- Item ve provehit micer Pau Guimet en lo lloch de jut-

24. Vegeu annex 89.

ge de cort que tenia micer Miquel Rollan, y en lo de Guimet, assessor de la ballia general, micer Acasi Ripoll.

Dilluns a 8. Arribà a la vila de Lança ab un bargantí un bisbe italià que va pres a Roma. Han-lo pres en Madrid per orde del Papa y lo aporta Alonço de [...], secretari del inquisidor major de Espanya. Aporta'l ab grillons y cadena quant està en barca, y al posar-lo en terra cada nit lo desferran fins a la posada ahont va, ab sis guardas de vista. A la posada li tornan grillons, y al embarcar y desembarcar, llevant acta allí hont arriban y quant parteixen, y al partir dexan carta per lo virey donant rahó de ahont tocan cada dia y com se embarcan. Diuen que abans que arribàs a Madrid ya hi avia avís que si arribava lo prenguessen.

Dissapte a 13 de juliol 1624. Nova de que las galeras de Sicília y Malta han pres al gran cossari Salamó. Vide a 28 de juny.

En aquest dia, y en prosecutió de dita victòria, fou Déu servit donar-ne altra a las matexas galeras socorregudas del marquès de Santa Cruz ab las de Nàpols y Gènova, segons va escrit ab la relació impresa assí cusida ab aquest ✠ senyal.²⁵ Sia donada glòria a Déu Nostre Senyor.

Diumenje a 14. En la vila de Madrid se fa acta de inquisició contra de un heretge sacramentari de nació francès, segons que està scrit ab la relació assí cusida bax de aquest ✠ senyal.²⁶ Sia per sempre alabat lo sanctíssim Sacrament del altar. Amén.

C. 224

Esta fi de juliol arribaren noves de la mort del infant Philiberto de Savoya, fill de Carlos Emmanuel de Savoya y de la senyora infanta dona Catherina, filla del senyor rey don Philip primer de Aragó que diuen lo Prudent. Est infant estava virey en Sicília y general de la mar, y era gran prior de Castella del orde militar de Sant Joan. Rebé un present de un príncep moro en què hi avia molts draps de ras de or y seda. Los qui'ls aportavan avian tocat en

25. No hi és.

26. Vegeu annex 90.

alguna islla ahont hi avia pesta, y aparexent a Philiberto era descortesia no donar-los entrada en Palerm, donà'ls entrada. D'esta comunicació se ensengué pesta cruelíssima y moriren en lo castell lo camarer y lo secretari del infant. Y lo dia del enterro del secretari hi hagué al exir lo cos algun alvorot entre los soldats y los panormitans. Estava lo infant mal de tarçanas y oyt lo avalot, informat del que era, anuyat de la justa quexa que lo poble donava de ell, tingué tan greu sentiment que la terçana se li mudà en contínua y lo matà. Arribà esta nova a Barcelona y que lo marquès de Santa Cruz, tinent de general, era exit de Palerm ab dos galeras, y virey y consellers despatxaren avisos per tota la costa de mar.

224v

AGOST 1624

C. 227v Dimecres a 28, a la una hora de la matinada, se mogué gran temporal de vents y ayguas. Aprés, a cap de dos horas, se enfortí y caygué grandíssima pedragada. Digués alguns dias aprés que avia comenssat a la Roca de Vallès y arribat fins a Narbona per la costa. Ha fet gran mal a las vinyas.

C. 228 Dissapte a 31. Nova de cort que lo rey a nomenat per mayordom mayor de sa casa a don Henrich de Aragó. Ramon Folc y Cardona, duch de Cardona y Sogorb. És fama que perquè és estret y miserable de condició y axí redreçarà lo supèrfluo gasto de la casa del rey. Però no tingué effecte.

C. 228v

SETEMBRE 1624

Dimarts a 3. Los presos de la presó de Barcelona per la poca justícia fa lo virrey y multitut que patexen en los càrcers, se amotinaren a las quatra de la tarda y prengueren les guardes y rompent las presons, volent fugir y resistint-los lo veynat, se ensengué gran avalot que ells per exir y lo viáfós detenint-los y tirant-los algunas arca-

buçadas, per las grans pedradas que ells tiravan durà gran part de la nit. Y perquè la gent s'i vés, los consellers feren posar graellas y teas encesas per tot lo contorn, y las gents de las confrarias posadas en armas feyan guardas. Acontengué de bell de dia al principi del amotinament passar lo virey don Juan Sentís, bisbe de Barcelona, y los tacanys dels avalotats li tiraren sobre la carrossa los grillons y rajoladas detestant-lo y dient-li moltes injúrias.

C. 229 Divendres a 6. La santadat de nostre sant pare Papa Urbà 8 canonizà en Roma al pare Francisco Borja de la Companyia de Jesús qui abans era estat marquès de Lombay, cuya vida va impresa y assí insertada bax de aquest senyal ²⁷ JHS.

C. 231 Divendres 20 de setembre 1624. En Roma la sanctedat de Papa Urbà despedex *motu propri sub annulo piscatoris* declarant que a bé los pontífices sos predecessors ayan acostumat en los anys de jubileu suspendrer les indulgèncias, sa sanctedat en lo any vinent de 1625 no entén tenir suspesas las de la bulla de la Santa Cruzada concedida al rey don Phelip de Espanya per la expedició contra turchs. Publicà's aquest *motu proprio* en Castelló de Empúries a 9 febrer 1625.

C. 231v Dijous 26. Eclipsi de luna. Començà als tres quarts per las set de la tarda y durà algunas tres horas casi mija lluna ecclipsada.

C. 232 En aquest mes de setembre en Barcelona y Gerona y hagué grans febres contagiosas y mal entesa per los metges, començant per terçanas y acabant ab *requiem eternam*. Moriren en una part y altre molts groços y estigué tota Catalunya ab prou recel de que hi hagués mal contagiós.

Abundan aquest any las veremas, cosa inaudita. En Castelló de Empúries hi hagué qui féu crida anassen a pendrer vi vell de franch sols per vasiar las bótas. A Llançà, a tres sous lo quintar dels rahims que no sabian ahont posar-lo. Ni han pogut fer vins vermells per no saber ahont posar-los.

27. Vegeu annex 92.

- C. 233 Dissapte a 5 de octubre 1624. Nova que ab ajuda dels holandesos heretges, vassals del comte Maurici, ha aparegut un don Antonio, quis diu ser fill de don Sebastian, pretenssor que fou del regne, han presa a carrera de Yndia una fortaleza en port de mar, terra del nostre rey, per posar-se a pas a robar las flotas del rey quant vénen ab lo thesor de Índia. Y lo rey fa gran armada per anar-la a cobrar: La terra que han presa és la islla o província del Brazil en las Índias de Portugal. Sustenta un arcabisbe la guerra per part del rey. Diuen que quant oy los embaxadors del don Antonio los despedí, que no li tornassen més devant. Y perquè sens salvoconducto tornaren, féu degollar los holandesos y als portugueses llevar lo nas y las orellas.
- C. 234 Dissapte a 12. Per la estafeta se sab en Barcelona la mort de don Gastó de Montcada, marquès de Aytona, del Consell del Estat de la real magestat, mort en Madrid. *Eius anima requiescat in pace.*
- C. 235 Diumenje a 20. Aprés de haver fet nou dias de estació y oració devant del sanctíssim Sacrament, una hora cada dia, en aquest dia fou feta professó general per la volta del Corpus suplicant a Nostro Senyor done bon succés a la armada real que va al Brazil.
- C. 235v Dimarts a 22. Arriban a Barcelona 10 galeras de la esquadra de Espanya. Aportan setanta pessas de artilleria per armar los galions que's són fets en la costa y estan en lo moll. Vénen ricas per la presa que en lo camí aprés de haver peleat set horas y perduts doscents hòmens han fet de tres galeras de moros y una barca francesa que han cobrada, en què hi avia passadas de mil balas de diferents telas. La matexa nit que arriban se posan a espalmar ab molta pressa nit y dia.
- C. 236 Diumenje a 27. En la ciutat de Gerona se fa solemne processó de pregària per la armada.
En Barcelona, venint per mar ab quatre galeras de Carlos Dòria, duch de Tuci, entrà lo infant don Carlos de Àustria, germà del emperador y de la senyora reyna dona

Margarita de Espanya, de bona memòria. Entrà hora ya tarda. Hisqueren-lo a rebre al endret del Canyet les 10 galeras de Espanya que eran al moll. La Ciutat li féu salva real tirant una pessa ab bala y dotze sense. Lo virey ab molta cavalleria hisqué a rebre-lo al moll. Los consellers no hisqueren. Diu-se tenian carta del rey lo rebessen en forma de home que anava arrebossat y de pas. Lo duch de Cardona ni lo comte de Perelada que's trobavan en Barcelona ni lo reberen ni'l visitaren. Feren-li après los cavallers un tornex de a peu ab molta gala, y altre dia, de nit, un saraho ab màscara o monteria.

Las galeras de Espanya en rebut al dit don Carlos se posan a la colla, y en la nit a prima guarda se'n tornaren per al Puerto de Santa Maria en ponent.

- C. 236v Dimarts a 29 de octubre 1624. En Castelló de Empúrias se fa processó de devoció de sant Sebastià. Va per la vila per mala nova de un vaxell ha arribat a Sant Feliu de Guíxols en lo qual són morts tots los del vexell, y lo capità que s'era dextat a Sant Francesch de Girona, lo veguer és exit al camí y no l'ha dextat arribar.

C. 237

NOVEMBRE 1624

Divendres, dia de Tots Sants y primer de novembre de 1624, se féu compliment a la novena y processó per lo claustro de Sant Pere de Rodas del orde de Sant Benet. Aportant lo abat de pontifical lo sanctíssim Sacrament fent de diaca fra Steve Palau, cellerer, y subdiaca (mon fill) fra Dalmau Pujadas, pabordre de Lança, pregant a Nostre Senyor per lo bon succés de la armada per virtut de carta de sa magestat tramesa al abat, la qual diu de aquesta manera: *Al venerable devoto y religioso, el abad de San Pedro de Rodas. = El rey. = Venerable y devoto religioso: Haviendo tenido aviso que la armada que salió de Olanda el año passado se ha apoderado de la bahía de los Santos, que es la ciudad principal del Brazil, y porque conviene al bien público conservación de las Indias y con-*

siguientemente de todos mis reynos echar luego de allí a los rebeldes y enemigos he mandado juntar una armada gruesa por esta corona y la de Portugal que vaya a la recuperación de la parte de que se huvieren señoreado. Y haviendo dispuesto lo que ha sido de la mía en su apresto, y conociendo que mis fuerças y disposición son limitadas y de ningún fruto aun para el successo de cosas menores si no son favorecidos de la mano de Dios, me ha parecido se acuda a su divina Magestad por los medios posibles para que se sirva de encaminarlo todo para mayor gloria suya y bien de su iglesia. Y assí he querido encargaros (como lo hago) que deys luego orden que en esse convento y demás iglesias de vuestra abbadía se tenga particular cuydado de encomendar a Dios Nuestro Señor, afectuosa e instantemente, el buen successo en particular y en general de todas mis resoluciones haciéndose novena en que se celebren nueve misas solenes y al fin de cada una plegaria particular con la oración y collecta que en semejantes casos se acostumbra. Ordenando assimismo que uno de los días de la novena haia processión por los claustros de esse convento con particular devoción y afecto en que serviréys. Dada en Madrid a 27 de setiembre 1624. = Yo el rey. =.

Vidit Vilar, regente. = Vidit Salba, regente. = Vidit B. Navarro Hoya, regente. = Vidit don Salvador Fontanet, regente. = Vidit don Francisco de Castellví, regente. = Vidit don Luis Blasco. = Villanueva, secretario.

C. 238v Dimecres a 13. En lo monastir de Santa Clara de la Vila de Castelló, present lo vicari provincial fra Gitart, me atorgaren dos fillas per a monjas. Vulla Déu les hi puga collocar.

C. 239 Dilluns a 25. Grandíssim temporal de tramontanas, universal per tota Catalunya. Crex lo endemà.

C. 239v Dimarts a 26 de novembre 1624. Crexent lo temporal dels vents del dia abans y havent-hi encontres de vents se arremogué gran fortuna en lo mar. Dins lo moll de Barcelona se perdé una barca de T. Carles, mercader barcelonès que avia vingut a descarregar sal, la qual avia

ya descarregada. Obrí's tot lo buch, salvaren-se gent y velas. Un dels tres galeons que estavan en mar fou arrebatat dels vents y corregué a la volta de Salou. Veja's a 2 desembre.

Divendres a 29. Escriuen de Anbers que en Brussellas se avia publicat un edicte de part de la sereníssima senyora infanta que tots los feudataris y vassalls estiguessen a punt en sas províncias per a posar-se a cavall, y se feyan mil cavalls y 20 companyias. Que al camp del marquès Espínola avian arribats siscent mil florins y gran número de vituallas y als onze se avian comenssat a batre los baluarts de Breda.

C. 241 Dissapte a 30 de novembre 1624. En Barcelona ixen consellers [Joseph Sescases, militar en cap. Lo segon [...] Granollachs, ciutadà; 3 micer [...], Safont; 4 [...] Font, mercader; 5 T. Selma, ferrer.

En aquest mes en lo monastir de Nostra Senyora de Ripoll succehí un gran escàndol. Que estant los monjos desavinguts ab lo abat fra Sanxo ab tanta renyina y renzilla, fou necessari que la visita que en la Religió claustral de Sant Benet se fa de tres en tres anys, a la fi del trienni abans del Capítol se anticipàs a comenssar per aquest convent en lo principi del trienni. Y axí hi anà don fra Francesc de Erill, abat de Sant Cugat, lo qual per mèrits de procés condemnà a fra don Francisco Montpalau a desterro tres anys; a estar al monestir de Sant Martí de Canigó, y a fra Domènech a no exir dels claustros altres tres anys. Succehí que anant fra Diego Gerchs, paborde de Berga, doctor en drets, de Ripoll, portant pres a dit don Francisco per a encomenar-lo a Canigó, lo pare y germà, ço és don Gaspar y don Jayme Montpalau, hisqueren a pas y se n'aportaren lo don Francisco Montpalau, y los tres germans Domènechs entrant ab molta gent armada al monestir de Ripoll romperen les presons y se n'aportaren a son germà estant lo visitador don Francisco Erill dins del matex convent. Y quant se n'anà de Ripoll li hisqueren a camí los dos germans Domènechs ab molta cortesia escusant-se de que no sabian que ell hi fos. Y a

cap de un rato sentiren un tir de pedrenyal y los dos germans petits prengueren comiat dient que lo mayor los feya senyal que anassen, que ell no se era volgut mostrar.

Los últims de aquest se posa fama que lo duch de Pernon y lo bastart germà del rey de França, són a Marcella ab armada y feta lliga ab lo duch de Savoya contra Espanya, y que los francesos han recullits dos mil dels moriscos dels desterrats de Espanya y los tenen asoldats. Que lo de Pernon ha de venir sobre lo fort de Rosas per mar en lo Empurdà, y llevons estant los nostres torbats en defensa de Perpinyà picaran los altres per terra en Rosselló, y lo de Savoya y Venècia, que entra en la lliga (no sens opinió de que en ella hi sab lo Papa), pegaran contra Milà. Déu per la misericòrdia ho divertesca com lo estiu passat. No n'i hagué brot de veritat.

C. 241v

DESEMBRE 1624

Dilluns a 2, a las 8 de matinada, aparegué devant lo castell del port de Rosas, ben alt a mar, un gran buch de vexell sens arbres ni timó y cahichs o bateus. Tirà un tir de artilleria y féu fums senyalant li anassen a ajudar. Vist que la gent tardava y que lo vent de ponent se anava reforçant llançaren los de dins un minyó en mar que nadant ab una barretina al cap aportà una carta escrita demanant socorro y declarant era lo galeó que a 26 del passat per la tempestat del vent era exit del moll de Barcelona y avia corregut a Salou y no avia pogut prendre, y lo mar lo avia aportat a la vista de Mallorca y de allí llançat a esta part de Rosas. Fou hi enviat socors y encara dit dia ni lo endemà dimarts no pogué entrar en port segur.

C. 242

Dimecres a 4 de dezembre 1624, Don Juan Sentís, bisbe de Barcelona, partex per a Martorell a donar lo pàlio al archabisbe de Tarragona don Juan Hoçe.

C. 242v

Escriuen de París era partit lo secretari de Estat ab

los capítols firmats del matrimoni de aquell rey, perquè los firmassen lo rey de Inglaterra y son fill lo príncep.

Dimarts a 10. En Nàpols lo virey fabricà una plataforma nova a la junta del moll per a posar algunas pessas de artilleria ab una sentinella, y a la altra part se reedificà la lanterna en millor forma perquè estava gastada y ab la obscuritat de la nit no's podrà entrar vexell que no sia vist per petit que sia.

Dimecres a onze. Estant lo dia ab condencíssimas boyras o bromes al mig dia se alçan y a la nit llampegà entre llevant y tramontana molts espessos llamps. Efecte és del calor avíam tingut tots aquestos dias atràs. Plovisnà la dita nit y los dos dias següents tan poch que no entrà en la terra. Llevà lo divendres la aygua lo vent de tramontana. Los blats derrerenchs no poden nàxer.

Per est temps lo duch de Fèria, virey de Milà, envià bon número de gent en favor del Papa a la Baltolina contra lo marquès de Coure, general de la gent francesa y de més nacions. En passar del Vall Pasquiano sens guardar lo depòsit que estava en mà de la Sede apostòlica, se acostaren a la força de Tiran, de hont exint lo marquès de Bogni, general, ab sa gent procurà tornar atràs los enemichs, y no podent més sa hagué de retirar al fort dexant lo lloch als enemichs qui al punt enviaren a rompre lo pont de Sant Jago per impedir lo socorro que anava de Milà. *Vide* a 18.

C. 243 Dijous a 12 de dezembre 1624. En Nàpols manà lo virey que los soldats de guarda dels castells y torres de aquell regne, a pena de la vida, fessen sas residèncias, y lo batalló estigués a punt; y dit al príncep de Estilzano de orde de sa magestad no casàs sa neboda sens licència de sa magestad.

Dissapte a 14. Nova de Madrid que lo germà del emperador, archiduc Carlos de Àustria, se era enmalaltit de gravíssima infirmitat ab perill de la vida.

Escriuen de Viena que lo emperador avia ordenat que tota sa gent fossen al Palatinat per tenir-se nova de Anglaterra quel Manffelt no se era offegat (si bé molts dels

seus), ans estava de partida ab deu mil infants inglesos y escossesos per venir sobra lo Palatinat.

Que lo duch de Turci avia entrat en lo Senat de Gènova y offeria sa persona y estats y galeras en servici de la libertat de la pàtria havent lo y agraït summament.

C. 243v Dimecres a 18. Entran en Roma ab solemne embaxada 4 embaxadors de Venècia per prestar la obediència al Papa en nom de sa República. Y lo dia següent en la sala règia y Consistori públich prestan la obediència al Papa. Vansen de Roma a 11 janer, dia que reben nova de electió del nou duch Juan Cornaro.

En la Baltolina los enemichs prenen lo fort de Tiran que a onze sitiaren. Hisqué lo presidi com és acostumat, y se n'entrà al de Londrino. Y lo comte Joan Servelon en aquest temps anà a Xevena ab gent de sa magestat ahont se fortificà. *Vide* a 24.

C. 244 Divendres a 20 de dezembre 1624. En Roma acta públic de inquisició en la isglésia de Nostra Senyora de la Mínerva, presents los cardenals de ella, ahont se llegiren los processos y sentèncias de dos hòmens, lo hu anomenat March Antoni de Domini, arcabisbe de Espolatro, que morí en lo castell pres en Roma, y foren cremats sa estàtua y hossos. Y lo altre Juan Battan de Ferraris, qui fou penjat y cremat.

Lo matex dia arribà a Roma lo príncep de Polònia. Ysqué lo a rebre ab carroças de campanya lo cardenal de Torre. Volgué estar en cubert y per ço se alojà per orde de sa Sanctedad en lo palau de Américo Capon, junto al Pòpulo. *Vide* 22.

Dissapte a 21. Nova de Madrid de millora de la salut de Carlos de Àustria, germà del emperador.

De Viena escriuen que lo sereníssim Leopoldo avia escrit al emperador que los cantons dels Esquizaros cathòlics li avian enviat diputats dient volian mantenir totas las ligas y tractas que tenen ab la casa de Àustria, y en servey de ella pendrian las armas contra qualsevol persona.

Item que lo Transilvano avia escrit al comte de Osona serca del emperador embaxador de Espanya (vuy marquès

de Aytona) pregant-lo fes ab sa magestad cathòlica de nostro rey, lo rebés bax de son amparo y protectió.

Diumenge a 22. En est dia y altres que la santedat de Urbà 8 tingué capella, estigué en ella lo príncep de Polònia, qui era arribat a 20 del matex. Estigué dissimulat en la tribuna ab los cantors, y una nit fou a besar lo peu al Papa. Y avent enviat lo duch de Pastrana a don Sebastià de Acosta, del hàbit de San Juan, gentilhome seu a que en nom de sa magestad, de la nació y sua li offerís tota sa casa, família, hazienda, carroças y servey, lo príncep de Polònia ho estimà y agraí summament y restà concertat se vessen en lo convent de Nostra Senyora del Pòpulo. *Vide* a 27.

De Colònia avisan que los olandesos avian tentat socórrer a Breda ab moltes barcas carregadas de vitualles. Però sabut del marquès Espínola, envià contra ells mil mosqueters y bon número de cavalls que'ls feren tornar atràs.

C. 244v Dimarts a 24 de dezembre 1624.

En aquest dia per la tarda baxà lo Papa Urba 8 de pontifical en processó a la plaça de Sant Pere ab lo sagrat Col·legi dels cardenals, embaxadors, clerezia y religions, ab candelas encesas en les mans y arribat al palàcio apostòlich donà la benedicció als cardenals de Monte, Melino y Leni pera que anassen lo primer com a decano a obrir la porta santa de sant Pau, y los altres dos com a archiprestes de Sant Juan de Letran y Santa Maria Mayor las altres dos portas santas. Los quals promptament partiren ab gran acompanyament. Arribà sa Santedat ab la processó debax del soportal o porxada de Sant Pere, féu la solita commemoració de obrir la porta santa, per la qual entrà a dita isglésia, y féu las vespres papals y a la nit matinas, y lo cardenal de Torres cantà la missa y sa Santedat féu la benedicció del estoc y sombrero *solito* enviar a grans prínceps.

Passa correu de Milà per Roma anant a sollicitar la gent que avia de passar a Milà perquè's tenia nova que lo francès avia ocupat a Londrino y altres llocs. *Vide* a 25.

Tot aquest autumne y entrada de ivern és estat lo temps axut y estèril no podent nàxer los blats per la secada. Ha u sentit molt lo Urgell, Sagarra, Lobregat, Vallès, Camp de Tarragona. En lo Empordà. Rosselló y Cerdanya s'és passat millor, que són parts frescas. En Barcelona aportan lo cos de santa Madrona sense cantúrias, processons de parròchias y monastirs, cada dia uns o altres.

La Santedat de Urbà 8 ha consedit en favor del rey de Espanya una bulla nova perquè los ecclesiàstichs y religiosos pugan menjar ous, llet, formatge com los llaichs. Los capellans que no passen de sent escuts de renda, donan almoyna de 2 reals; canonjes y dignitats, quatra, y per aquí amunt los bisbes [?], los arcabisbes [?], los patriarcas [?].